

בנק ישראל

הפיקוח על הבנקים

היחידה הכלכלית

ירושלים, כ"ט חשון, תשע"ג

14 נובמבר, 2012

Kal_0381pub

ההתפתחויות במערכת הבנקאית בששת החודשים הראשונים של 2012

תמצית ההתפתחויות

במחצית הראשונה של 2012 המשיכה המערכת הבנקאית לשמור על חוסנה ועל יציבותה על רקע אי הוודאות בכלכלה העולמית והמקומית, ההתפתחויות הגיאופוליטיות באזור וסביבת הריבית הנמוכה. ההתפתחויות השליליות בשוקי ההון וההאטה בפעילות המקומית השפיעו על סיכון החברות במשק שנותר גבוה, ואולם רמתו נמוכה מזו ששררה בשיא המשבר (2008-2009).

האשראי המאזני התרחב בשיעור של 3% בדומה לקצב גידולו של התוצר: **האשראי הקמעונאי** המשיך להתרחב, בפרט האשראי לדיור שהאיץ את קצב צמיחתו החל מהרביע השני בעקבות התעוררות בשוק הדיור. **האשראי העסקי לא צמח, בפרט נוכח צמצום באשראי לענף השירותים הפיננסיים**. בתקופה הנסקרת חלה ירידה בריכוזיות הלווים בתיק האשראי, אולם היא נותרה גבוהה.

יחס הון הליבה של סך חמש הקבוצות עלה מ-8% ל-8.3% בעקבות יעדי ההון החדשים, ונכון ליוני 2012 יחס הון הליבה בכל הקבוצות הבנקאיות אינו נופל מ-8.0%. העלייה ביחס נובעת מצבירת רווחים ומאי חלוקת דיבידנדים מצד אחד, ומעצירת הגידול של האשראי העסקי מצד שני. **רווחיות** הקבוצות הבנקאיות במחצית הראשונה של 2012 הייתה דומה לממוצע ארוך הטווח, והתאפיינה בשונות גבוהה יחסית בין הקבוצות.

לוח 1

מדדים מרכזיים על מערכת הבנקאות, חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, דצמבר 2001 עד יוני 2012

שנה	יחס ערך השוק לערך בספרים (MV/BV)	יחס ערך השוק לערך בספרים (MV/BV)	יחס ערך השוק לערך בספרים (MV/BV)	יחס ערך השוק לערך בספרים (MV/BV)	יחס ערך השוק לערך בספרים (MV/BV)	יחס ערך השוק לערך בספרים (MV/BV)	יחס ערך השוק לערך בספרים (MV/BV)	יחס ערך השוק לערך בספרים (MV/BV)	יחס ערך השוק לערך בספרים (MV/BV)
2001	0.8	0.8	0.81	0.9	102.3	0.8	5.8	9.4	0.81
2002	0.6	0.8	0.83	1.3	107.5	0.8	2.8	9.9	0.83
2003	0.8	0.7	0.82	1.1	104.0	0.7	8.4	10.3	0.82
2004	1.0	0.8	0.80	0.9	100.0	0.8	13.2	10.7	0.80
2005	1.4	0.7	0.82	0.7	97.5	0.7	13.9	10.7	0.82
2006	1.3	0.6	0.80	0.5	94.8	0.6	17.3	10.8	0.80
2007	1.2	1.1	0.85	0.3	97.0	1.1	15.6	11.0	0.85
2008	0.6	1.9	0.90	0.7	101.6	1.9	0.3	11.2	0.90
2009	1.1	1.7	0.86	0.7	94.7	1.7	8.8	13.7 ⁴	0.86
2010	1.1	1.7	0.91	0.4	95.1	1.7	9.8	13.6 ⁵	0.91
2011	0.7	1.5	0.89	0.4	91.9	1.5	10.2	14.0	0.89
06/2012 ⁶	0.7	1.6	0.89	0.4	90.3	1.6	9.0	14.4	0.89

(1) עד דצמבר 2010 - האשראי לציבור נטו; מדצמבר 2011 - האשראי לציבור ברוטו.

(2) הנכסים הנזילים כוללים מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל ובבנקים שהזמן עד למועד פירעונם המקורי הוא עד חודש ואיגרות חוב ממשלתיות.

(3) ההתחייבויות הנזילות כוללות את סך הפיקדונות שזמן פירעונם המקורי הוא עד חודש.

קבוצה בנקאית.

(4) מחושב בהתאם לכללי באזל I.

(5) מחושב בהתאם לכללי באזל II.

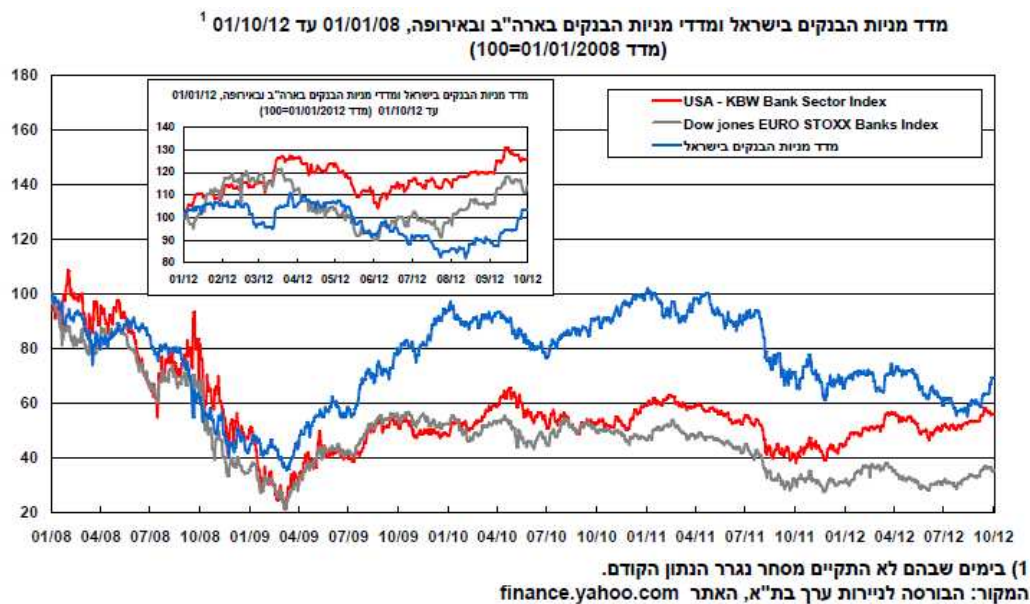
(6) המדדים יחס ערך השוק לערך בספרים (MV/BV) ופער התשואות הממוצע בין אג"ח של הבנקים לאג"ח ממשלתיות מעודכנים ל-18/10/2012.

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, דוחות כספיים לציבור, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

תוכן עניינים

4	1. הערכת ביצועי המערכת הבנקאית על בסיס נתוני שוק ההון.....
5	2. ההתפתחויות העיקריות בפעילות המאזנית.....
7	3. תיק האשראי וסיכון האשראי.....
7	3.1. היקף האשראי.....
8	3.2. האשראי העסקי.....
9	3.3. האשראי למשקי הבית.....
11	3.4. איכות האשראי.....
13	3.5. ריכוזיות לווים.....
14	4. תיק ניירות-הערך.....
17	5. סיכון המדינה.....
20	6. סיכוני השוק.....
20	6.1. סיכון ריבית.....
23	6.2. סיכון הצמדה.....
26	7. סיכון הנזילות.....
27	8. הלימות ההון.....
30	9. התוצאות העסקיות.....

איור 1

1. הערכת ביצועי המערכת הבנקאית על בסיס נתוני שוק ההון

במחצית הראשונה של השנה חלה עלייה מסוימת ברמת הסיכון של המערכת הבנקאית, כפי שהיא משתקפת ברמת התשואות של הבנקים, במדד ה-EDF וביחס ה-MV/BV.

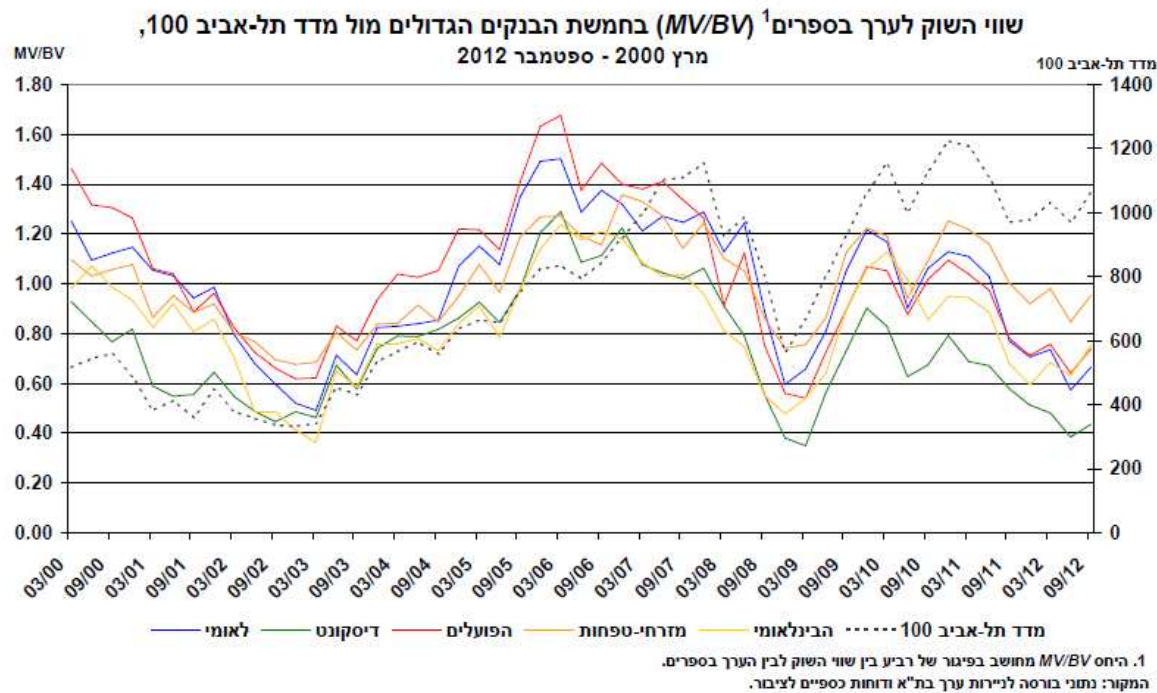
בשוק המניות בישראל התאפיין המסחר בתנודתיות רבה והסתכם בירידת שערים במרבית מדדי המניות, וביניהם מדד מניות הבנקים. (איור 1).

מבחינת מדד (MV/BV), המשקף את הערכות המשקיעים, ניכר כי נכון ליוני 2012 ערכו של היחס נמצא בשפל היסטורי עבור כל אחת מחמש הקבוצות הבנקאיות, ועמד בממוצע על 0.5. ערכי המדד, כפי שחושב ליוני 2012, דומים ואף נמוכים בחלק מהבנקים מערכי השפל שנרשמו במהלך שני המשברים הפיננסיים האחרונים (איור 2), אם כי בחודשים האחרונים אנו עדים לשיפור בשווי השוק של הבנקים ולשיפור מקביל בערכו של היחס MV/BV שנכון לאוקטובר 2012 עומד על ערך ממוצע של 0.7 (לוח 1).

מבין הגורמים שפעלו לירידת היחס, נציין את חששם של המשקיעים מהאתגרים העתידיים הצפויים לתאגידים הבנקאיים על רקע: (1) סביבת הריבית הנמוכה; (2) ההתפתחויות השליליות ואי הודאות המאפיינות את הכלכלות העולמית והמקומית; (3) ההתפתחויות הגיאוגרפיות באזורנו; (4) יעדי הון הליבה החדשים והיערכות ליישום הוראות באזל III בישראל – להן השפעה, בין היתר, על חלוקת דיבידנדים והרחבת הפעילות העתידית.

בחינת השינויים במדדי המניות והתפתחות שווי השוק של התאגידים הבנקאיים מעלה כי בסה"כ מאז ערב המשבר הפיננסי האחרון (יוני 2007) ועד היום, ירד שווי השוק של הבנקים בשיעורים הנעים בין 3% ("מזרחי-טפחות") ו-20% ("בינלאומי") ל-50% ("דיסקונטי"), כאשר שווי השוק של שני הבנקים הגדולים ירד בשיעורים של כ-30%.

איור 2

2. ההתפתחויות העיקריות בפעילות המאזנית

הנכסים: סך המאזן המצרפי של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות גדל במחצית הראשונה של השנה בשיעור שנתי קל של כ-1.9% (כ-11 מיליארד ש"ח) והסתכם בכ-1.2 טריליון ש"ח (לוח 2) שיעור גידול זה נמוך מהותית מזה שאפיין את המחצית השנייה של שנת 2011 (כ-17.6%) ואת שנת 2011 כולה (כ-10%). שתי ההתפתחויות עיקריות אפיינו את תיק הנכסים של הבנק בתקופה הנסקרת: (1) גידול קל בהיקף האשראי לציבור נטו (2.7%) שהונע בעיקר על ידי ביקושים לאשראי לדירור ועל רקע קיפאון מסויים באשראי העסקי; (2) שינוי הרכב המאזן והגדלה משמעותית של תיק ניירות הערך (30%), בעיקר בגין רכישת אג"ח ממשלתי, לרוב על חשבון סעיף המזומנים ופיקדונות בבנקים.

ההתחייבויות: פיקדונות הציבור גדלו בששת החודשים הראשונים של שנת 2012 בשיעור קל של כ-1.5% (כ-16 מיליארדי ש"ח). מבין מגזרי הפעילות הקלאסיים, היחידים שהציגו גידול בפיקדונות היו מגזר העסקים הקטנים (כ-32%) והמגזר המסחרי (כ-4%). הירידה המשמעותית ביותר נרשמה במגזר משקי הבית (כ-9%). איגרות החוב וכתבי ההתחייבויות הנדחים גדלו בשיעור של כ-7% (כ-3 מיליארדי ש"ח) ומשקלן בסך המאזן הוסיף לגדול גם בתקופה הנסקרת והסתכם בכ-8% - המשך למגמת הגידול במכשירי החוב המאפיינת את שלוש השנים האחרונות.

המאזן של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות¹, 12/2010 עד 6/2012
(מיליוני ש"ח)

שיעור השינוי בשנת 2011 (באחוזים)	שיעור השינוי בשנת 2012 (באחוזים) (במונחים שנתיים)					
		12/2011	06/2011	12/2010	06/2012	
36.9	-27.1	173,578	149,401	126,747	150,041	נכסים
-1.5	30.4	145,549	118,340	147,822	167,679	מזומנים ופיקדונות בבנקים
-0.1	-14.4	13,184	11,604	13,201	12,237	ניירות ערך
48.0	9.1	44,097	31,431	29,798	46,105	מזה: שועבדו למלווים
0.1	100.9	3,016	2,825	3,014	4,538	מזה: בשווי הוגן
						ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
3.7	2.7	801,059	768,921	772,622	811,965	אשראי לציבור²
-63.3	-4.5	12,555	12,971	34,200	12,270	הפרשה להפסדי אשראי
6.8	2.8	788,504	755,950	738,422	799,695	אשראי לציבור נטו
22.3	21.0	2,910	2,399	2,379	3,215	אשראי לממשלה
7.0	-8.4	4,429	4,241	4,140	4,242	השקעות בחברות כלולות/מוחזקות
-1.0	-0.9	13,270	13,140	13,400	13,213	בניינים וציוד
8.8	-10.2	1,120	1,001	1,029	1,063	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
38.7	-6.3	30,217	20,225	21,786	29,271	נכסים בגין מכשירים נגזרים
34.9	10.0	13,813	13,687	10,239	14,504	נכסים אחרים
10.0	1.9	1,176,406	1,081,209	1,068,978	1,187,461	סך כל הנכסים
						ההתחייבויות וההון
10.2	1.5	889,812	815,818	807,706	896,276	פיקדונות הציבור
28.6	-18.0	19,173	18,735	14,912	17,443	פיקדונות מבנקים
-5.5	-4.1	3,234	3,078	3,424	3,168	פיקדונות הממשלה
-2.0	-4.2	8,447	7,720	8,619	8,270	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
13.4	7.0	92,383	85,618	81,491	95,634	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
26.2	-2.6	35,376	26,116	28,024	34,909	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
2.4	2.3	54,768	53,944	53,486	55,397	התחייבויות אחרות
10.6	1.4	1,103,193	1,011,029	997,662	1,111,097	סך כל ההתחייבויות
-3.6	-21.0	1,695	1,518	1,758	1,517	זכויות שאינן מקנות שליטה
2.8	9.3	71,518	68,662	69,558	74,847	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
2.7	8.6	73,213	70,180	71,316	76,364	סך כל ההון העצמי
10.0	1.9	1,176,406	1,081,209	1,068,978	1,187,461	סך כל ההתחייבויות וההון

(1) כולל את חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בלבד ("לאומי", "הפועלים", "דיסקונט", "הבינלאומי הראשון" ו"מזרחי-טפחות") ואינו כולל את בנק אגוד, ירושלים ודקסיה או את סניפי הבנקים הזרים הפועלים בארץ.
(2) אשראי לציבור נטו בתוספת יתרת ההפרשה להפסדי אשראי.

המקור: דוחות כספיים לציבור.

3. תיק האשראי וסיכון האשראי¹

3.1. היקף האשראי : במחצית הראשונה של 2012 גדלה יתרת סיכון האשראי (המאזני והחוץ מאזני) של חמש הקבוצות הבנקאיות בשיעור שנתי של 4% והסתכמה בכ- 1,228 מיליארדי ש"ח (לוח 3). יתרת סיכון האשראי המאזני גדלה בקצב שנתי של כ- 3% בדומה לקצב גידולו של התוצר (איור 3), והיא מיוחסת ברובה להמשך התרחבות האשראי לדיור (כ-9%). לעומתו האשראי העסקי לא צמח.

לוח 3

התפלגות יתרת האשראי לציבור לפי ענפי המשק, חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, דצמבר 2011 ויוני 2012

יתרת סיכון האשראי המאזני ²			יתרת סיכון האשראי הכולל לציבור ¹							ענפי המשק
השינויים באשראי ³	התפלגות האשראי	היתרה ברוטו	השינויים באשראי ³	התפלגות האשראי	היתרה ברוטו	היתרה ברוטו	היתרה ברוטו	היתרה ברוטו	היתרה ברוטו	
06-2012	06-2012	12-2011	06-2012	12-2011	06-2012	06-2012	12-2011	06-2012	12-2011	
(אחוזים)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	
-0.1	48.4	49.2	406,845	406,950	1.9	52.0	52.6	638,949	633,065	עסקי
-9.7	0.7	0.7	5,831	6,128	-3.8	0.6	0.6	7,431	7,573	חקלאות
-0.0	8.6	8.7	72,117	72,119	2.0	9.7	9.8	118,776	117,629	תעשייה
2.1	13.5	13.5	113,196	112,010	2.7	16.5	16.6	202,888	200,192	בינוי ונדל"ן ⁴
-3.0	0.4	0.4	3,176	3,225	-14.1	0.8	0.9	10,003	10,760	מזה : קבוצות רכישה
9.2	0.9	0.8	7,320	6,999	26.3	1.3	1.2	15,764	13,929	חשמל ומים
11.8	7.3	7.0	61,622	58,191	8.0	6.6	6.4	80,526	77,431	מסחר
-1.4	1.5	1.5	12,633	12,724	-2.3	1.2	1.2	14,418	14,584	תיירות ⁵
4.4	1.9	1.9	15,721	15,379	2.0	1.6	1.6	19,812	19,611	תחבורה ואחסנה
-3.4	2.1	2.2	17,900	18,214	-10.2	2.1	2.3	25,883	27,277	תקשורת ושירותי מחשב
-15.8	6.8	7.5	57,414	62,351	-5.8	7.8	8.2	95,707	98,579	שירותים פיננסיים
3.6	3.2	3.2	26,743	26,270	8.9	3.0	2.9	36,867	35,300	שירותים עסקיים אחרים
-2.6	1.9	2.0	16,348	16,565	-0.8	1.7	1.7	20,877	20,960	שירותים ציבוריים וקהילתיים
6.6	39.1	38.5	329,245	318,717	7.7	36.2	35.5	444,428	427,883	אנשים פרטיים
8.7	25.6	24.9	215,125	206,180	9.6	18.3	17.8	225,070	214,712	הלוואות לדיור
2.8	13.6	13.6	114,120	112,537	5.8	17.9	17.7	219,358	213,171	הלוואות שלא לדיור
5.7	12.5	12.3	105,038	102,152	2.3	11.8	11.9	144,502	142,841	פעילות לווים בחו"ל
3.2	100.0	100.0	841,128	827,819	4.0	100.0	100.0	1,227,879	1,203,789	סך הכול

(1) כולל את יתרת האשראי לציבור, את ההשקעה באג"ח של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים ואת סיכון האשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה. התפלגות יתרת האשראי מחושבת בגין פעילות הלווים בישראל ובחו"ל.

(2) כולל השקעות באגרות החוב של הציבור.

(3) המדדים ליוני 2012 מופיעים במונחים שנתיים.

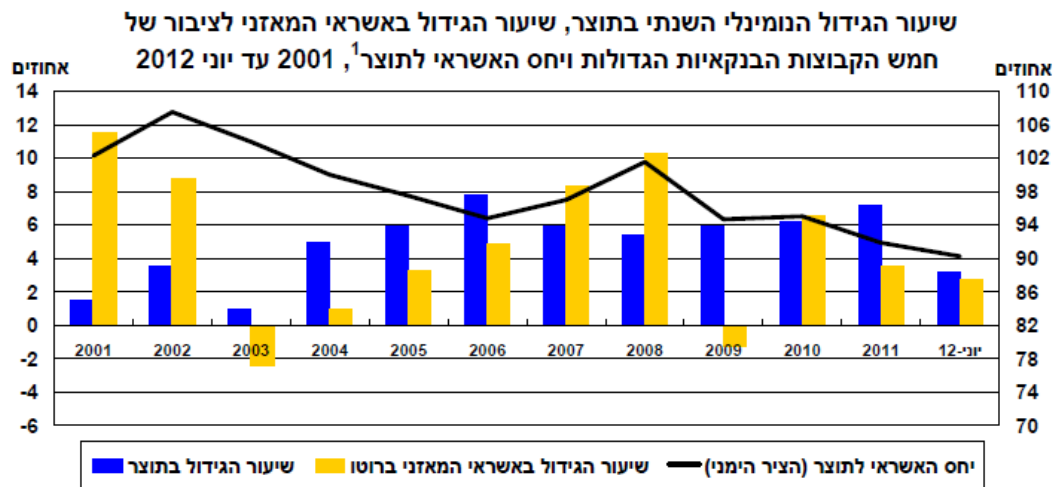
(4) נתוני הענף אינם מחושבים בהתאם למגבלת הריכוזיות הענפית.

(5) בתי מלון, שירותי אוכל והארח.

המקור : דוחות כספיים לציבור.

¹ הניתוח בחלק זה מתייחס לאשראי ברוטו.

איור 3

(1) הניתוח מתבצע לפי אשראי ברוטו. ההתפתחות ביחס האשראי לתוצר ובשיעור הגידול באשראי המאזני כוללת גם את ההשפעה של הוראת חובות פגומים. המקור: דוחות כספיים לציבור והחטיבה למידע ולסטטיסטיקה בבנק ישראל.

3.2. האשראי העסקי : במחצית הראשונה של השנה נותרה יתרת סיכון האשראי המאזני

העסקי ללא שינוי, וזאת לאחר גידול ממוצע של כ-5% בשנתיים האחרונות (לוח 3). התפתחות זו באה לידי ביטוי בקיטון של כ-5 מיליארדי ש"ח באשראי לענף השירותים הפיננסיים (ירידה של כ-16%). לעומתו, יתרת סיכון האשראי המאזני לענף הבינוי והנדל"ן ולענף המסחר גדלה בשיעורים שנתיים של כ-2% וכ-12% בהתאמה, בדומה לקצב גידולן בשנתיים האחרונות.

חלקו של האשראי לענף השירותים הפיננסיים מיוחס גם לחברות האחזקה, שבתקופה האחרונה גדל בהן הסיכון על רקע קשיי מימון וקשיי פירעון של איגרות החוב שלהן. התפתחות זו באה לידי ביטוי בעליית סיכון האשראי הבנקאי, והיא משתקפת ברמת ההפרשות הגבוהה בענף שהגיעה לשיעור של 2.7% לעומת 0.6% בסך המגזר העסקי (לוח 4).

לוח 4

מדדים לאיכות אשראי לפי ענפי המשק, חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, דצמבר 2011 ויוני 2012

משקל האשראי הפגום בסך האשראי המאזני		יחס ההוצאה להפסדי אשראי בסך האשראי המאזני ¹		יחס מחיקות בסך האשראי המאזני ¹		יחס יתרת ההפרשה בסך האשראי המאזני		ענפי המשק
06-2012	12-2011	06-2012	12-2011	06-2012	12-2011	06-2012	12-2011	
(אחוזים)								
1.97	1.96	0.68	1.02	0.62	0.50	4.4	4.3	עסקי
1.70	1.71	-2.06	2.25	-0.65	-0.75	2.7	2.9	חקלאות
2.30	2.56	1.02	1.41	0.44	0.00	4.4	4.7	תעשייה
2.38	2.80	0.85	2.00	-0.34	1.42	5.7	5.9	בינוי ונדל"ן ²
0.19	0.28	0.0	0.0	0.0	0.06	0.0	0.0	מזה : קבוצות רכישה
0.56	0.73	0.22	0.77	0.14	0.13	0.8	0.9	חשמל ומים
1.89	1.53	0.66	-0.12	1.17	0.50	2.5	2.7	מסחר
1.50	1.89	0.32	0.97	-0.25	-0.53	10.0	11.7	תיירות ³
1.56	0.83	0.01	0.53	1.32	0.06	3.1	1.4	תחבורה ואחסנה
1.01	1.12	-0.09	-0.15	-0.37	-0.88	1.5	2.0	תקשורת ושירותי מחשב
2.02	1.31	1.17	0.57	2.75	0.31	5.4	3.7	שירותים פיננסיים
1.70	1.59	0.24	0.45	0.70	0.70	3.5	3.3	שירותים עסקיים אחרים
0.83	0.78	0.13	0.79	0.15	0.27	2.0	2.2	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1.24	1.31	0.17	0.22	0.15	0.18	0.4	0.4	אנשים פרטיים
0.94	1.01	0.05	0.08	0.01	0.02	0.0	0.0	הלוואות לדיור
1.80	1.85	0.38	0.48	0.43	0.48	1.2	1.2	הלוואות שלא לדיור
1.51	1.78	0.49	0.77	0.17	0.51	4.0	4.7	פעילות לווים בחו"ל
1.63	1.69	0.46	0.68	0.38	0.38	2.8	2.9	סך הכול

(1) המדדים ליוני 2012 מופיעים במונחים שנתיים.

(2) נתוני הענף אינם מחושבים בהתאם למגבלת הריכוזיות הענפית.

(3) בתי מלון, שירותי אוכל והארוחה.

המקור : דוחות כספיים לציבור.

3.3. האשראי למשקי הבית : יתרת סיכון האשראי המאזני למשקי הבית גדלה במהלך

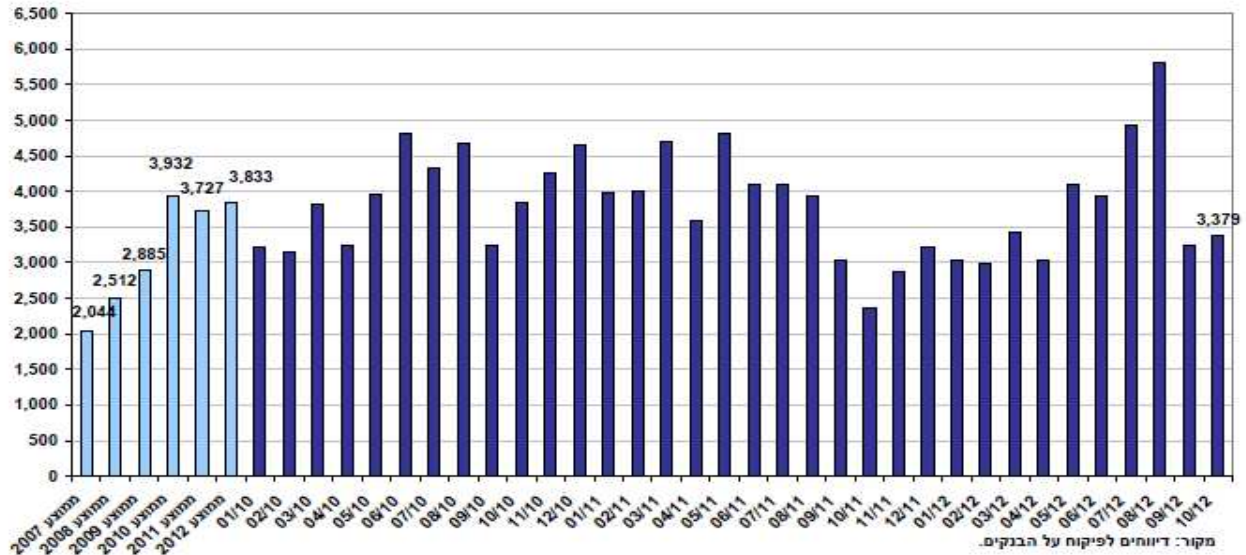
התקופה הנסקרת בכ-7%, כאשר מרבית הגידול מקורו בהמשך התרחבות האשראי לדיור (לוח 3).

ההתפתחויות באשראי לדיור בחודשים האחרונים היו מעורבות : מהרביע האחרון של 2011 החלה האטה בקצב גידולו, ואולם במהלך הרביע השני של 2012 ניכרת עלייה בהיקפי המשכנתאות החדשות, שהגיעו לשיא באוגוסט השנה (איור 4). הזינוק בהיקף המשכנתאות בחודשיים האחרונים (במיוחד בחודשים יולי-אוגוסט) מיוחס גם לרמתה הנמוכה של הריבית, שהחזירה את המשקיעים לשוק הדיור ולעלילת המע"מ באחוז החל מספטמבר 2012, שהביאה להקדמת עסקאות רכישת דירות חדשות המהוות כרבע מסך העסקאות בדיור.

איור 4

הביצועים החודשיים של הלוואות למטרת מגורים, סך המערכת הבנקאית,
ינואר 2010 עד אוקטובר 2012

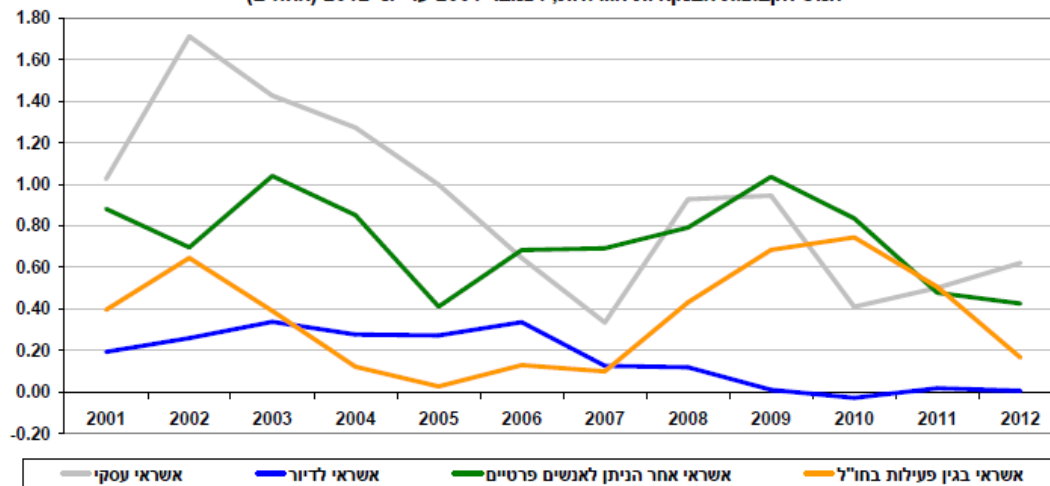
מיליוני ש"ח

שליש מסיכון האשראי המאזני למשקי הבית מקורו באשראי צרכני (אשראי שלא לדיור). במחצית הראשונה של השנה גדלה יתרה זו בשיעור שנתי של כ-3%, בדומה לקצב גידולה אשתקד. באשר לסיכון – שיעור האבטלה של משקי הבית נותר ברמה נמוכה בעוד רכושם הפיננסי נשחק על רקע הירידות בשוקי ההון. ממדדי סיכון אשראי עולה כי יחס ההוצאה להפסדי אשראי לסך האשראי עומד על 0.4% בדומה לרמתו בשנת 2011, אולם הוא נמוך מהותית מהממוצע בשנים 2005-2010 (0.8%). ירידה במדד זה ניתן לייחס בין היתר לשינויים במדידה בעקבות הוראת חובות פגומים (איור 5).

איור 5

יחס ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בסך האשראי לציבור^{1,2,3},
חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, דצמבר 2001 עד יוני 2012 (אחוזים)

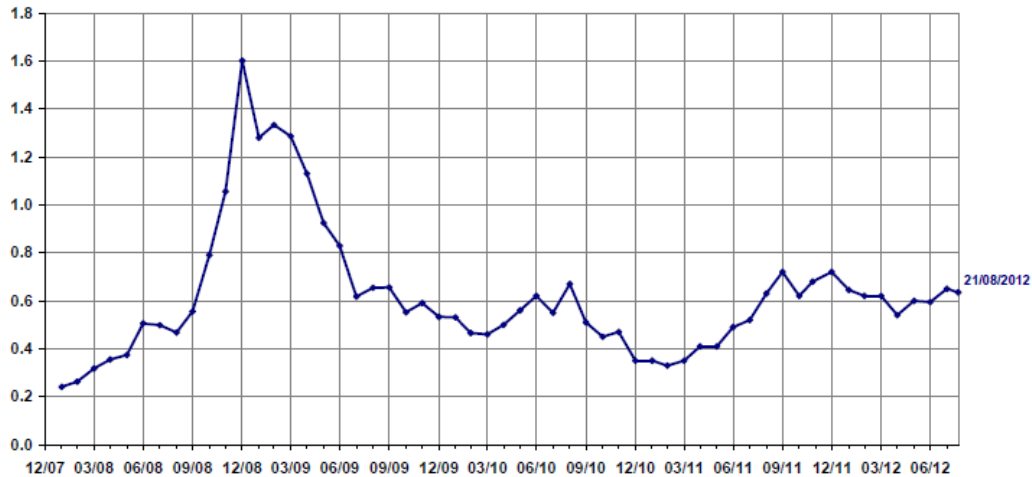

(1) האשראי העסקי, האשראי לדיור והאשראי האחר הם בגין פעילות בישראל בלבד.
(2) האשראי בגין פעילות בחו"ל כולל אשראי עסקי ואשראי לאנשים פרטיים.
(3) החישוב ליוני 2012 כולל את יחס ההוצאה הרבעונית להפסדי אשראי בסך האשראי לציבור ברוטו במונחים שנתיים.
המקור: דוחות כספיים לציבור.

3.4. **איכות האשראי:** במחצית הראשונה של 2012 רמת הסיכון של החברות במשק נותרה גבוהה בהשוואה לשנות גאות, עם זאת היא נמוכה מאשר בשיא משבר 2009-2008 (**איור 6**). התפתחות זו ניכרת גם בדירוג הפנימי של הבנקים (**איור 8**) וביחס ההוצאה להפסדי אשראי בסך האשראי שבינוי 2012 עמד על 0.4% (**לוח 5**).

איור 6

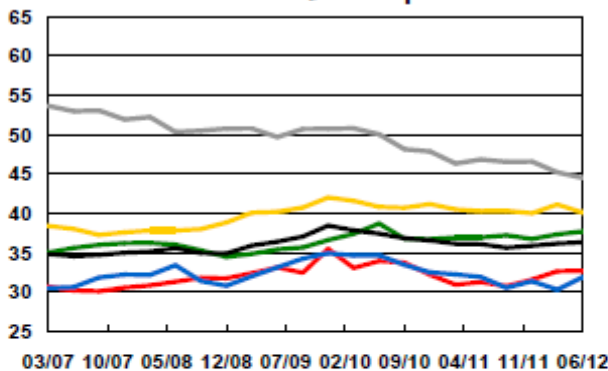
מדד EDF¹ של החברות העסקיות בישראל, 2008 עד אוגוסט 2012

(1) EDF מבטא את ההסתברות הצפויה לחדלות פירעון. ה-EDF החציוני חושב על סמך 121 חברות עסקיות. המקור: Moody's-KMV ועיבודי היחידה הכלכלית לפיקוח על הבנקים.

איור 8

הדירוג הממוצע של סיכון האשראי לפי ענפי המשק בחמשת הבנקים הגדולים¹, מרץ 2007 עד יוני 2012

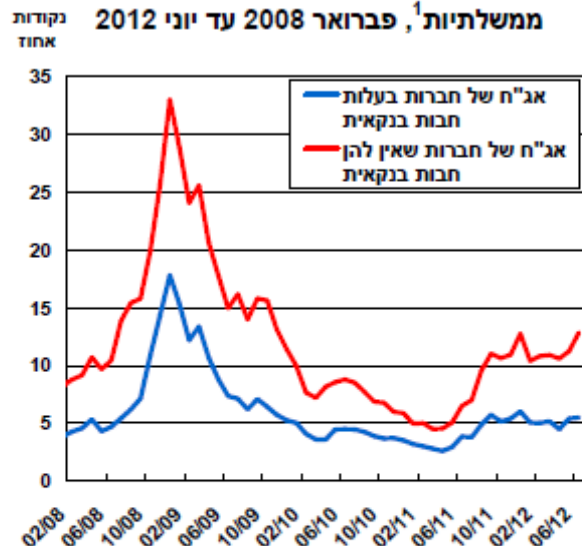

תיירות מסחר שירותים פיננסיים
תעשייה בינוי ונדל"ן סה"כ

(1) התאגידים הבנקאיים מדרגים את סיכון האשראי של חברות שיתרת חבותן גבוהה מ-20 מיליוני ש"ח במסגרת דיווחים לפיקוח על הבנקים. מאחר שסולמות הדירוג המדווחים על ידי הבנקים נבדלים ביניהם, בינוי, לצורך סקירה זו, סולם דירוג אחיד לכל חמשת הבנקים הגדולים, שערך נעים בין 0 ל-100. (דירוגי האשראי 0-36 מציינים סיכון נמוך, 37-57 מציינים סיכון בינוני, ו-58-100 סיכון גבוה). ככל שהערך המדווח נמוך יותר, איכות האשראי של החברה גבוהה יותר. המקור: דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי היחידה הכלכלית לפיקוח על הבנקים.

איור 7

פער התשואות בין אג"ח קונצרניות לאג"ח ממשלתיות¹, פברואר 2008 עד יוני 2012

(1) חושב הפער החציוני, ולא הפער הממוצע, משום שהתפלגות הפער אינה נורמלית. החישוב הוא על סמך נתוני אג"ח קונצרניות צמודות מדד של חברות שאין להן חבות בנקאית ו-92 אג"ח של חברות בעלות חבות בנקאית בחמש הקבוצות הגדולות. האג"ח הממשלתיות מיוצגות על ידי אג"ח "גליל" בעלות מח"ם זהה לזה של האג"ח הקונצרניות. המקור: בנק ישראל, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

לוח 5

מדדים לאיכות תיק האשראי של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, דצמבר 2006 עד יוני 2012
(אחוזים)

השנה	לאומי	הפועלים	דיסקונט	מזרחי- טפחות	הבינלאומי	חמש הקבוצות
2006	67.0	72.2	59.8	66.6	61.3	66.9
2007	69.0	72.8	61.9	68.2	58.8	68.0
2008	69.5	72.3	64.8	66.9	59.1	68.3
2009 ²	64.2	67.9	60.6	67.1	54.4	64.1
2009 ³	67.0	69.2	63.3	59.6	56.2	65.2
2010	68.3	68.7	67.2	58.7	61.0	66.4
2011	67.7	67.3	60.4	58.3	60.0	64.6
Q2/2012	68.3	66.8	61.8	58.8	59.1	64.8
2006	0.51	0.53	0.63	0.44	0.42	0.52
2007	0.21	0.25	0.44	0.31	0.33	0.28
2008	1.01	0.68	0.67	0.44	0.39	0.72
2009	0.74	0.93	0.87	0.39	0.44	0.75
2010	0.25	0.44	0.66	0.43	0.17	0.39
2011 ⁵	0.30	0.48	0.66	0.28	0.14	0.39
Q2/2012	0.46	0.51	0.40	0.18	0.15	0.40
2011	0.84	0.84	0.72	0.44	0.15	0.71
Q2/2012	0.59	0.57	0.52	0.18	0.19	0.48
2010 ⁶	2.3	2.1	1.7	1.6	1.3	2.0
2011	1.6	1.6	1.7	1.4	1.3	1.6
Q2/2012	1.6	1.6	1.6	1.3	1.3	1.5
2010 ⁶	3.8	4.7	4.7	1.5	1.9	3.7
2011	2.8	3.4	4.7	1.3	1.6	3.0
Q2/2012	2.9	3.4	4.3	1.2	1.5	2.9
2010 ⁶	53.5	41.7	31.2	52.1	62.6	44.8
2011	50.9	43.1	31.1	48.1	74.5	44.2
Q2/2012	47.7	42.2	32.6	53.7	75.1	43.9
2010 ⁶	24.2	35.9	48.3	17.6	14.3	30.2
2011	21.4	29.0	46.6	17.5	11.4	26.4
Q2/2012	22.7	28.1	41.9	14.0	10.6	25.4

(1) סך רכיבי הסיכון, הם סך הנכסים (מאזניים וחוב-מאזניים), המשוקללים במשקולות הסיכון. סך הרכיבים הוא סך הנכסים (מאזניים וחוב-מאזניים), ללא שקלול הסיכון.

(2) היחס מחושב בהתאם לכללי באזל I.

(3) היחס מחושב בהתאם לכללי באזל II. רכיבי הסיכון מחושבים לאחר הפחתת סיכון האשראי (CRM).

(4) עד דצמבר 2010 נלקח האשראי לציבור נטו, ומשנת 2011 - האשראי לציבור ברוטו.

(5) עקב יישום הוראת חובות פגומים החל מיום 1 בינואר 2011, הנתונים לדצמבר 2011 אינם בני השוואה במלואם לנתוני תקופות קודמות.

(6) הנתונים מחושבים ליום 1.1.2011 (לאחר יישום הוראת חובות פגומים).

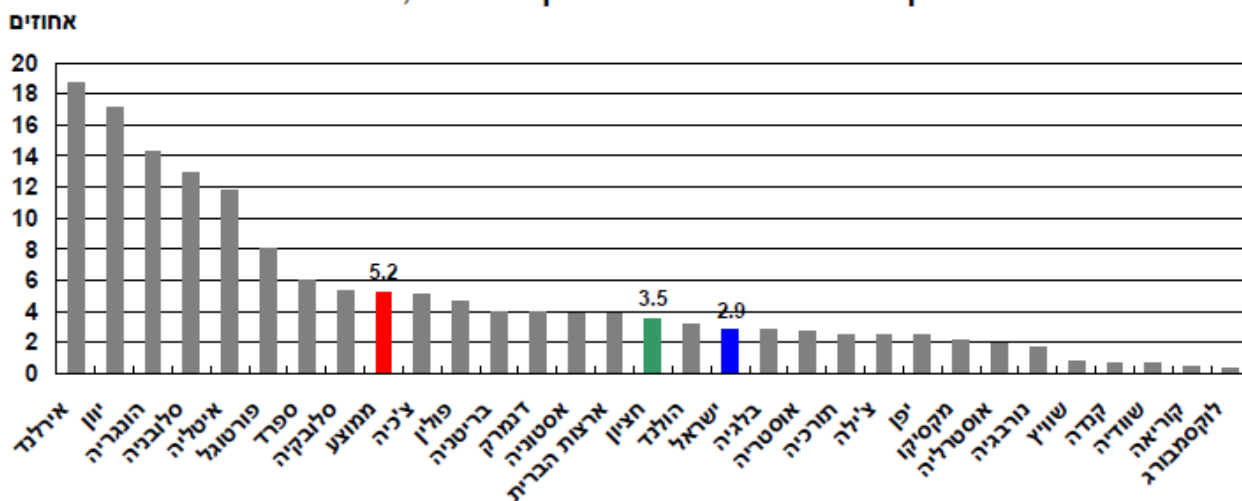
(7) בניכוי יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור שחובה לחשב בגינן הפרשה להפסדי אשראי - לפי עומק הפיגור.

המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

יחס המחיקות נטו לאשראי המאזני הגיע ביוני 2012 לשיעור של 0.48%, והוא גבוה מעט מיחס הוצאות הפרשה להפסדי אשראי. היחס שבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לבין האשראי הפגום לציבור, המבטא את הערכת הבנק לגבי הפסדי האשראי הצפויים לו יחסית להיקף תיק האשראי שסווג על ידו כפגום, עמד על 44% (לוח 5). יש לציין שקיימת הטרוגניות גדולה בין הבנקים בנוגע למדדי איכות אשראי מהדוחות הכספיים, שבאים לידי ביטוי ביחס הוצאות הפרשה לאשראי, יחס פגום לאשראי ויחס הכיסוי (לוח 5).

איור 9

השוואה בין-לאומית: האשראי הפגום בסך האשראי¹, 2011-2012²

(1) לפי האשראי ברוטו.

(2) נתוני בלגיה נכונים לדצמבר 2010; נתוני יפן נכונים לספטמבר 2011; נתוני איטליה, ספרד, פולין, בריטניה, נורבגיה, שווייץ וקוריאה נכונים לדצמבר 2011; נתוני אירלנד, יוון, הונגריה, סלובניה, פורטוגל, סלובקיה, צ'כיה, דנמרק, אסטוניה, ארצות הברית, אוסטריה, מקסיקו, אוסטרליה, קנדה ושוודיה נכונים למרץ 2012; נתוני צ'ילה נכונים לאפריל 2012; נתוני ישראל, הולנד, תורכיה ולוקסמבורג נכונים ליוני 2012. המקור: נתוני המדינות הזרות - קרן המטבע הבין-לאומית; נתוני ישראל - דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

3.5. **ריכוזיות לווים:** במחצית הראשונה של השנה חלה ירידה בריכוזיות הלווים: סך החבות נטו של קבוצות הלווים הגדולות² פחתה בתקופה זו ברוב הבנקים והחבות נטו של קבוצת הלווים הגדולה ביותר קטנה בכל הבנקים ונכון ליוני 2012 משקלה בבסיס ההון נע בין 16% ל-23%.

מניתוח תיק האשראי של סך המערכת הבנקאית עולה כי הלווים הגדולים במערכת הבנקאית שלוו גם משוק ההון מרכזים כ-15% מיתרת סיכון האשראי הבנקאי העסקי המאזני והחוץ מאזני (98 מיליארדי ש"ח). מסך זה כ-7 מיליארדי ש"ח מקורם בלווים שאיגרות החוב שלהם נסחרו בספטמבר 2012 בשיעורי תשואה מעל 12%.

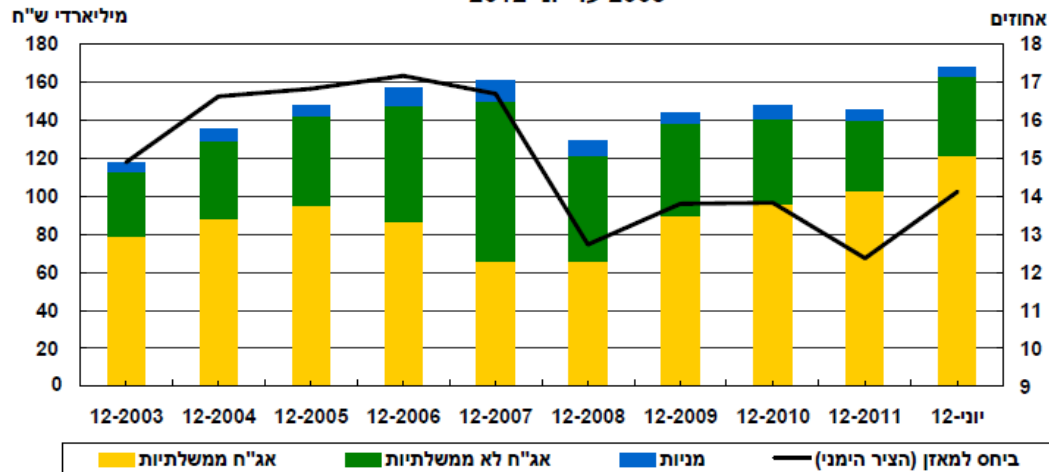
² קבוצות הלווים שמשקל החבות נטו שלהן גבוהה מ-10% מבסיס ההון של הבנק.

4. תיק ניירות-הערך

תיק ניירות הערך של סך חמש הקבוצות הבנקאיות הסתכם ביוני 2012 ב-168 מיליארדי ש"ח, המהווים 14% מסך הנכסים (איור 10). במהלך המחצית הראשונה של השנה ניכרת עלייה בתיק ניירות הערך בכ-22 מיליארדי ש"ח, הנובעת מרכישת איגרות חוב של ממשלת ישראל³ (כ-30% במונחים שנתיים); (לוח 6). הגידול הקיף ארבע מבין חמש הקבוצות הבנקאיות ובחלק מהקבוצות לווה הגידול בתיק ניירות הערך בירידה בסעיף המזומנים והפיקדונות בבנקים.

איור 10

תיק ניירות הערך¹ של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות – גודלו והרכבו, 2003 עד יוני 2012

(1) לא כולל את החברות הכלולות.

המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי היחידה הכלכלית בפקוח על הבנקים.

³ חלק קטן מהעלייה מקורו בעלויות ערך של איגרות חוב בסכום של כמיליארד ש"ח.

תיק ניירות הערך של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, 2011¹ ו-יוני 2012

בנק דסקונט ²				בנק הפועלים				בנק לאומי			
2011		יוני-12		2011		יוני-12		2011		יוני-12	
ההתפלגות	השווי ההוגן	ההתפלגות	השווי ההוגן	ההתפלגות	השווי ההוגן	ההתפלגות	השווי ההוגן	ההתפלגות	השווי ההוגן	ההתפלגות	השווי ההוגן
(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)
7.0	3,202	6.1	2,605	0	59	0.2	57	-	-	-	-
4.6	2,082	5.1	2,184	-	-	-	-	-	-	-	-
0.2	87	-	-	2	758	2.3	804	-	-	-	-
0.2	87	0.1	58	-	-	0.0	8	-	-	-	-
4.0	1,801	2.4	1,028	-	-	-	-	-	-	-	-
0.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.0	16	0.0	20	-	-	-	-	-	-	-	-
16.0	7,275	13.7	5,895	2	817	2.5	869	-	-	-	-
ס"כ האג"ח לפדיון											
43.9	19,948	39.6	16,991	67.5	27,495	69.3	23,859	46.6	28,104	41.3	19,775
2.0	906	2.3	1,004	5.8	2,373	6.0	2,053	7.4	4,445	7.7	3,675
1.5	704	1.8	762	0.4	163	0.5	173	0.5	324	0.8	397
5.2	2,380	4.8	2,067	3.3	1,327	3.0	1,026	11.1	6,714	16.4	7,854
25.8	11,748	27.6	11,842	0.0	2	0.0	7	7.8	4,701	5.1	2,444
0.9	404	0.6	278	1.6	662	1.6	547	0.9	565	1.3	604
0.0	10	0.1	32	2.6	1,068	2.2	747	1.9	1,135	2.6	1,254
79.4	36,100	76.9	32,976	81.2	33,090	82.6	28,412	76.2	45,988	75.1	36,003
1.3	607	1.5	658	3.4	1,372	4.5	1,538	3.2	1,929	4.6	2,191
80.8	36,707	78.4	33,634	84.6	34,462	87.0	29,950	79.4	47,917	79.7	38,194
ס"כ ניירות הערך הזמינים למכירה											
2.9	1,324	7.5	3,218	10.9	4,451	8.5	2,924	16.8	10,149	17.0	8,153
0.0	4	0.0	6	0.2	78	0.1	50	0.5	275	0.4	183
0.0	8	0.0	4	0.0	-	0.0	10	0.2	150	0.4	173
0.1	44	0.1	45	1.6	652	1.0	348	0.2	130	0.8	366
0.1	55	0.1	54	0.0	-	0.0	-	0.4	241	0.3	120
0.1	30	0.1	27	0.1	22	0.1	27	0.8	499	0.7	330
0.0	4	0.0	10	0.5	200	0.5	181	1.4	828	0.1	56
3.2	1,469	7.8	3,364	13.3	5,403	10.3	3,540	20.3	12,272	19.6	9,381
0.0	4	0.0	5	0.1	46	0.2	52	0.3	159	0.8	361
3.2	1,473	7.9	3,369	13.4	5,449	10.4	3,592	20.6	12,431	20.3	9,742
ס"כ ניירות הערך למסחר											
100.0	45,455	100.00	42,898	100.0	40,728	100.00	34,411	100.0	60,348	100.00	47,936
סך כל ניירות ערך מסך הנכסים											

**אג"ח
מוחזקות
לפדיון**

**ניירות ערך
זמינים
למכירה**

**ניירות ערך
למסחר**

תיק ניירות הערך של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, 2011¹ ו-יוני 2012

חמש הקבוצות				הבנק הבינלאומי				בנק מזרחי-טפחות				
2011		יוני-12		2011		יוני-12		2011		יוני-12		
השווי ההוגן	ההתפלגות	השווי ההוגן	ההתפלגות	השווי ההוגן	ההתפלגות	השווי ההוגן	ההתפלגות	השווי ההוגן	ההתפלגות	השווי ההוגן	ההתפלגות	
(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	
703	8.3	1059	11.1	328	2.8	303	2.6	703	8.3	1059	11.1	של ממשלת ישראל
-	-	-	0.0	-	-	0	0.0	-	-	-	0.0	של ממשלות זרות
-	-	-	0.0	6	0.1	5	0.0	-	-	-	0.0	של מוסדות פיננסיים בישראל
-	-	-	0.0	110	0.9	74	0.6	-	-	-	0.0	של מוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	0.0	-	-	0	0.0	-	-	-	0.0	מגובי נכסים או מגובי משכנתאות
-	-	-	0.0	81	0.7	351	3.0	-	-	-	0.0	של אחרים בישראל
-	-	-	0.0	266	2.2	0	0.0	-	-	-	0.0	של אחרים זרים
703	8.3	1059	11.1	791	6.7	733	6.3	703	8.3	1059	11.1	ס"כ האג"ח לפדיון
5,524	65.5	6,175	64.6	6,182	52.1	5,559	48.0	5,524	65.5	6,175	64.6	של ממשלת ישראל
86	1.0	100	1.0	151	1.3	365	3.2	86	1.0	100	1.0	של ממשלות זרות
159	1.9	121	1.3	131	1.1	154	1.3	159	1.9	121	1.3	של מוסדות פיננסיים בישראל
412	4.9	480	5.0	955	8.0	1,469	12.7	412	4.9	480	5.0	של מוסדות פיננסיים זרים
61	0.7	33	0.3	413	3.5	457	3.9	61	0.7	33	0.3	מגובי נכסים או מגובי משכנתאות
81	1.0	60	0.6	375	3.2	425	3.7	81	1.0	60	0.6	של אחרים בישראל
135	1.6	181	1.9	28	0.2	36	0.3	135	1.6	181	1.9	של אחרים זרים
6,458	76.6	7,150	74.8	8,235	69.4	8,465	73.1	6,458	76.6	7,150	74.8	סך כל האג"ח הזמינות למכירה
85	1.0	80	0.8	546	4.6	447	3.9	85	1.0	80	0.8	סך כל המניות הזמינות למכירה
6,543	77.6	7,230	75.6	8,781	74.0	8,912	76.9	6,543	77.6	7,230	75.6	ס"כ ניירות הערך הזמינים למכירה
1,183	14.0	1,272	13.3	1,952	16.4	1,775	15.3	1,183	14.0	1,272	13.3	של ממשלת ישראל
-	-	-	0.0	176	1.5	2	0.0	-	-	-	0.0	של ממשלות זרות
-	-	-	0.0	82	0.7	90	0.8	-	-	-	0.0	של מוסדות פיננסיים בישראל
3	0.0	4	0.0	35	0.3	10	0.1	3	0.0	4	0.0	של מוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	0.0	-	-	0	0.0	-	-	-	0.0	מגובי נכסים או מגובי משכנתאות
-	-	-	0.0	43	0.4	41	0.4	-	-	-	0.0	של אחרים בישראל
-	-	-	0.0	2	0.0	2	0.0	-	-	-	0.0	של אחרים זרים
1,186	14.1	1,276	13.3	2,290	19.3	1,920	16.6	1,186	14.1	1,276	13.3	סך כל האג"ח הזמינות למסחר
-	-	-	0.0	10	0.1	18	0.2	-	-	-	0.0	סך כל המניות הזמינות למסחר
1,186	14.1	1,276	13.3	2,300	19.4	1,938	16.7	1,186	14.1	1,276	13.3	ס"כ ניירות הערך למסחר
8,432	100.0	9,565	100.0	11,872	100.0	11,583	100.0	8,432	100.0	9,565	100.0	סך כל ניירות ערך מסך הנכסים

(1) בלוח זה ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS) שהונפקו ע"י סוכנויות ממשל בארה"ב (FHLMA, FNMA ו-GNMA) כלולים בסעיף "מגובי נכסים או מגובי משכנתאות", בין אם יש בגינם ערבות של הממשל ובין אם לאו.

(2) בקבוצת דיסקונט איגרות חוב המגובות בנכסים או במשכנתאות עיקרן איגרות חוב של סוכנויות של ממשלת ארצות הברית.

המקור : דוחות כספיים לציבור ועיבודי היחידה הכלכלית בפיקוח על הבנקים.

5. סיכון המדינה

היקף החשיפה המאזנית של חמש הקבוצות הבנקאיות למדינות זרות הסתכם ביוני 2012 בכ- 140 מיליארדי ש"ח, שהם 12% מסך הנכסים (לוח 7). כשליש מחשיפה זו היא למדינות אירופה, אולם החשיפה למדינות אירופאיות בעלות סיכון גבוה⁴ נותרה קטנה יחסית (כמיליארד ש"ח) ואינה מסכנת את יציבות הבנקים.

47 מיליארדי ש"ח מהחשיפה למדינות זרות מקורה בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים (לוח 8). במחצית הראשונה של השנה הבנקים המשיכו לצמצם את חשיפתם למוסדות פיננסיים זרים וזו ירדה בכ-2.6 מיליארדי ש"ח.

⁴ פורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד.

החשיפה למדינות זרות¹, חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, יוני 2012

(מיליוני ש"ח)

סך החשיפה החוץ- מאזנית ³	סך כל החשיפה המאזנית לנכסים (אחוזים)	סך כל החשיפה המאזנית להון העצמי (אחוזים)	סך כל החשיפה המאזנית	החשיפה המאזנית של שלוחות התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים ¹	החשיפה המאזנית מעבר לגבול			
					לאחרים	לבנקים	לממשלות ²	
24,874	5.08	79.06	60,376	30,932	14,344	9,525	5,575	ארה"ב
7,174	1.99	30.87	23,575	7,255	6,857	9,463	0	בריטניה
1,460	0.49	7.67	5,855	0	2,633	3,106	116	גרמניה
1,816	0.38	5.89	4,500	0	1,234	3,241	25	צרפת
1,434	0.72	11.24	8,580	6,598	1,268	714	0	שווייץ
75	0.02	0.33	253	0	129	120	4	בלגיה
874	0.26	4.11	3,142	3,054	6	82	-	תורכיה
111	0.21	3.21	2,454	0	1,449	1,005	-	הולנד
44	0.04	0.60	458	0	124	255	79	איטליה
161	0.02	0.31	240	-	38	165	37	ספרד
0	0.00	0.00	1	-	1	0	-	פורטוגל
204	0.01	0.14	106	-	89	17	-	אירלנד
1	0.00	0.00	2	-	0	0	2	יוון
8,065	2.58	40.07	30,599	2,010	16,125	11,254	1,210	מדינות אחרות
46,293	11.80	183.52	140,141	49,849	44,297	38,947	7,048	סך כל החשיפות למדינות זרות
21	0.03	0.45	344	0	245	99	-	חשיפות למדינות פורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד שלא נכללו בשורות לעיל
3,036	0.81	12.61	9,629	4,415	3,164	1,710	340	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
13,375	4.17	64.83	49,510	16,907	14,073	18,267	263	סך כל החשיפות למדינות אירופה
431	0.10	1.51	1,151	0	497	536	118	מזה: סך כל החשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

(1) חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות.

(2) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(3) סיכון האשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

חשיפת האשראי הנוכחית למוסדות פיננסיים זרים^{2,1}, חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, יוני 2012
(מיליוני ש"ח)

לאומי		הפועלים		דיסקונט		מזרחי-טפחות		הבינלאומי		חמש הקבוצות	
סיכון	מזה: סיכון	סיכון	מזה: סיכון	סיכון	מזה: סיכון	סיכון	מזה: סיכון	סיכון	מזה: סיכון	סיכון	מזה: סיכון
האשראי הכולל	האשראי המאזני	האשראי הכולל	האשראי המאזני	האשראי הכולל	האשראי המאזני	האשראי הכולל	האשראי המאזני	האשראי הכולל	האשראי המאזני	האשראי הכולל	האשראי המאזני
דירוג האשראי³											
AAA עד AA-	7,984	7,735	4,572	2,372	1,741	1,651	1,648	946	929	16,891	14,322
A+ עד A-	9,806	9,380	9,536	8,950	4,979	4,276	1,512	2,596	2,543	28,429	26,478
BBB+ עד BBB-	1,515	1,511	764	675	820	813	7	57	53	3,163	3,059
BB+ עד B-	45	37	69	49	507	501	6	49	49	676	636
פחות מ-B	96	63	50	50	0	0	0	0	0	146	113
ללא דירוג	1,852	1,822	737	661	240	184	6	50	24	2,885	2,697
סך כל חשיפות האשראי למוסדות פיננסיים זרים											
	21,298	20,548	15,728	12,757	8,287	7,425	3,179	2,977	3,698	52,190	47,305
יתרת חובות בעייתיים	79	79	81	81	45	45	5	0	0	210	210
שיעור החשיפה מהנכסים (אחוזים)	0.06	0.06	0.04	0.04	0.04	0.04	0.02	0.03	0.03	0.04	0.04
שיעור החשיפה מההון העצמי (אחוזים)	0.87	0.84	0.62	0.51	0.71	0.64	0.37	0.58	0.57	0.68	0.62

- (1) המוסדות הפיננסיים הזרים הם: בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים האלה. מובהר כי חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעה בניירות ערך מגובי נכסים.
- (2) סיכון האשראי המאזני - פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באג"ח, ני"ע שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים. סיכון אשראי חוץ-מאזני - בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (3) דירוג האשראי החיצוני הוא לפי דירוג סוכנויות הדירוג S&P, FITCH ו-Moody's.
- המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.**

6. סיכוני השוק

6.1. סיכון ריבית:

סך החשיפה של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות לסיכון הריבית⁵ עלה במקצת בסוף המחצית של 2012 לעומת סוף השנה הקודמת. עם זאת ניכרת שונות גדולה בין הקבוצות הבנקאיות ברמת החשיפה ובשינוי החשיפה לעומת סוף השנה הקודמת. ההשפעה הפוטנציאלית על רווח/הפסד כתוצאה מהעלייה המרבית של שיעורי ריבית נעה בין הפסד של 15.9% לרווח של 5.0% מהשווי ההוגן של הון הקבוצה הבנקאית, וההשפעה הפוטנציאלית כתוצאה מהירידה המרבית של שיעורי ריבית נעה בין הפסד של 6.4% לרווח של 6.4% מהשווי ההוגן של הון הקבוצה הבנקאית. (לוח 9).

5 הניתוח של סיכון ריבית מתבסס על חישוב ההשפעה ההיפותטית של שינוי מרבי בשערי הריבית על השווי ההוגן של הפוזיציות נטו במגזרי ההצמדה. השינוי המרבי בתשואה לפדיון על מק"ם לחודש במגזר הלא-צמוד, על איגרות חוב צמודות ל-5 שנים במגזר הצמוד ועל הליבור ל-3 חודשים במגזר המט"ח נגזר מהשינויים החלים בהם בכל עשרה ימי עסקים נעים לאורך 7 השנים האחרונות, בהנחת התפלגות נורמלית, ברמת מובהקות של 99%.

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית, חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, דצמבר 2011 עד יוני 2012
(מיליוני ש"ח)

דיסקונט			הפועלים			לאומי			
Q2 2012	Q1 2012	2011	Q2 2012	Q1 2012	2011	Q2 2012	Q1 2012	2011	
המגזר הלא-צמוד									
912	-13	3,087	14,853	16,292	15,662	14,389	11,920	17,512	הפוזיציה נטו במגזר¹
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה משינוי בשיעורי הריבית ²									
-455	-431	-138	131	83	102	-266	-174	-352	עלייה של נקודות אחוז
195	325	3	-109	-72	-90	339	212	357	ירידה של נקודות אחוז
1.58	1.58	1.56	1.58	1.58	1.56	1.58	1.58	1.56	השינוי המרבי בשיעורי הריבית ³ (נקודות אחוז)
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה מהשינוי המרבי בשיעורי הריבית ⁴									
-719	-681	-216	207	131	159	-420	-275	-550	עליית הריבית
308	513	5	-172	-114	-141	535	335	557	ירידת הריבית
המגזר הצמוד									
2,331	2,578	2,172	4,533	4,017	4,278	5,606	6,473	3,414	הפוזיציה נטו במגזר¹
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה משינוי בשיעורי הריבית ²									
-46	-2	-11	107	238	195	164	170	109	עלייה של נקודות אחוז
32	-8	12	-97	-243	-114	-138	-198	-132	ירידה של נקודות אחוז
0.51	0.51	0.50	0.51	0.51	0.50	0.51	0.51	0.50	השינוי המרבי בשיעורי הריבית ³ (נקודות אחוז)
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה מהשינוי המרבי בשיעורי הריבית ⁴									
-23	-1	-5	54	121	97	83	87	54	עליית הריבית
16	-4	6	-49	-124	-57	-70	-101	-66	ירידת הריבית
מגזר מטבע החוץ⁵									
1,908	1,704	-1,013	-1,457	-1,455	-2,173	-1,775	-1,970	-4,354	הפוזיציה נטו במגזר¹
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה משינוי בשיעורי הריבית ²									
-150	-468	-154	-74	38	-76	-150	-170	-3	עלייה של נקודות אחוז
10	89	-155	86	-35	61	118	98	-7	ירידה של נקודות אחוז
0.51	0.51	0.49	0.51	0.51	0.49	0.51	0.51	0.49	השינוי המרבי בשיעורי הריבית ³ (נקודות אחוז)
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה משינוי מרבי בשיעורי הריבית ⁴									
-77	-240	-76	-38	19	-37	-77	-87	-1	עליית הריבית
5	46	-76	44	-18	30	60	50	-3	ירידת הריבית
סך המגזרים									
5,151	4,269	4,246	17,929	18,854	17,767	18,220	16,423	16,572	סך השווי ההוגן של הון הבנק
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה משינוי מרבי בשיעורי הריבית ²									
-651	-901	-303	164	359	221	-252	-174	-246	עלייה של נקודות אחוז
237	406	-140	-120	-350	-143	319	112	218	ירידה של נקודות אחוז
השינוי בשווי ההוגן של הון הבנק כתוצאה									
מהשינוי המרבי בשיעורי הריבית ⁴									
-819	-921	-297	223	272	219	-413	-275	-497	עליית הריבית
329	555	-66	-177	-255	-167	526	284	488	ירידת הריבית
באחוזים מהשווי ההוגן של הון הבנק									
-15.9	-21.6	-7.0	1.2	1.4	1.2	-2.3	-1.7	-3.0	עליית הריבית
6.4	13.0	-1.5	-1.0	-1.4	-0.9	2.9	1.7	2.9	ירידת הריבית

(1) ההפרש בין הערך הנוכחי של הנכסים ובין הערך הנוכחי של ההתחייבויות, כולל ההשפעה של עסקאות עתידיות. הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות מתקבל על ידי היותן של התזרים העתידי (קרן וריבית) בריבית השוק בהתאם למבנה העתי של שיעורי הריבית הרלוונטיים לכל מגזר.

(2) מבוסס על הדוחות הכספיים לציבור - דוח הדירקטוריון.

חודשים במגזר המט"ח נגזר מהשינויים החלים בהם בכל עשרה ימי עסקים נעים לאורך 7 השנים האחרונות, בהנחת התפלגות נורמלית, ברמת מובהקות של 99%.

(4) מבוסס על הדוחות הכספיים לציבור - דוח הדירקטוריון, ועל האומדן של הפיקוח על הבנקים לשינוי המרבי בריבית. חישוב זה הוא קירוב, שכן הוא מניח התנהגות ליניארית של סיכון הריבית.

(5) כולל המגזר הצמוד למטבע-החוץ.

מקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

לוח 9 - המשך
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית, חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, דצמבר 2011 עד יוני 2012
 (מיליוני ש"ח)

סך המערכת			הבינלאומי			מזרחי-טפחות			
Q2 2012	Q1 2012	2011	Q2 2012	Q1 2012	2011	Q2 2012	Q1 2012	2011	
המגזר הלא-צמוד									
32,040	30,270	41,354	3,308	3,198	3,567	-1,422	-1,127	1,526	הפוזיציה נטו במגזר¹
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה משינוי בשיעורי הריבית ²									
-380	-443	-297	-78	-88	-57	288	167	148	עלייה של נקודת אחוז
155	359	161	87	98	65	-357	-204	-174	ירידה של נקודת אחוז
1.58	1.58	1.56	1.58	1.58	1.56	1.58	1.58	1.56	השינוי המרבי בשיעורי הריבית ³ (נקודות אחוז)
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה מהשינוי המרבי בשיעורי הריבית ⁴									
-600	-700	-464	-123	-139	-89	455	264	231	עליית הריבית
245	567	251	137	155	102	-564	-322	-272	ירידת הריבית
המגזר הצמוד									
21,205	21,149	15,270	720	553	415	8,015	7,528	4,991	הפוזיציה נטו במגזר¹
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה מהשינוי המרבי בשיעורי הריבית ²									
-47	171	124	-74	-82	-60	-198	-153	-109	עלייה של נקודת אחוז
92	-62	83	86	94	70	209	293	247	ירידה של נקודת אחוז
0.51	0.51	0.50	0.51	0.51	0.50	0.51	0.51	0.50	השינוי המרבי בשיעורי הריבית ³ (נקודות אחוז)
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה מהשינוי המרבי בשיעורי הריבית ⁴									
-24	87	62	-38	-42	-30	-101	-78	-54	עליית הריבית
47	-32	41	44	48	35	106	149	123	ירידת הריבית
מגזר מטבע החוץ⁵									
-2,065	-1,987	-7,949	-575	-330	-616	-166	64	207	הפוזיציה נטו במגזר¹
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה משינוי בשיעורי הריבית ²									
-439	-692	-301	0	6	2	-65	-98	-70	עלייה של נקודת אחוז
306	235	-29	0	-5	0	92	88	72	ירידה של נקודת אחוז
0.51	0.51	0.49	0.51	0.51	0.49	0.51	0.51	0.49	השינוי המרבי בשיעורי הריבית ³ (נקודות אחוז)
השינוי בשווי ההוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה משינוי מרבי בשיעורי הריבית ⁴									
-225	-355	-149	0	3	1	-33	-50	-35	עליית הריבית
157	120	-14	0	-3	0	47	45	36	ירידת הריבית
סך המגזרים									
51,180	49,432	48,675	3,453	3,421	3,366	6,427	6,465	6,724	סך השווי ההוגן של הון הבנק
השינוי בשווי הוגן של הפוזיציה נטו במגזר									
כתוצאה משינוי מרבי בשיעורי הריבית ⁴									
-866	-964	-474	-152	-164	-115	25	-84	-31	עלייה של נקודת אחוז
553	532	215	173	187	135	-56	177	145	ירידה של נקודת אחוז
השינוי בשווי הוגן של הון הבנק כתוצאה									
מהשינוי המרבי בשיעורי הריבית ⁴									
-849	-967	-550	-161	-178	-118	321	136	142	עליית הריבית
448	656	278	181	200	136	-410	-128	-113	ירידת הריבית
באחוזים מהשווי ההוגן של הון הבנק									
-1.7	-2.0	-1.1	-4.7	-5.2	-3.5	5.0	2.1	2.1	עליית הריבית
0.9	1.3	0.6	5.2	5.8	4.1	-6.4	-2.0	-1.7	ירידת הריבית

(1) ההפרש בין הערך הנוכחי של הנכסים ובין הערך הנוכחי של ההתחייבויות, כולל ההשפעה של עסקאות עתידיות. הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות מתקבל על ידי היוון של התזרים העתידי (קרן וריבית) בריבית השוק בהתאם למבנה העתי של שיעורי הריבית הרלוונטיים לכל מגזר.

(2) מבוסס על הדוחות הכספיים לציבור - דוח הדירקטוריון.

(3) השינוי המרבי בתשואה-לפדיון על מק"ם לחודש במגזר הלא-צמוד, על איגרות חוב צמודות ל-5 שנים במגזר הצמוד ועל הליכוד ל-3 חודשים במגזר המט"ח נגזר מהשינויים החלים בהם בכל עשרה ימי עסקים נעים לאורך 7 השנים האחרונות, בהנחת התפלגות נורמלית, ברמת מובהקות של 99%.

(4) מבוסס על הדוחות הכספיים לציבור - דוח הדירקטוריון, ועל האומדן של הפיקוח על הבנקים לשינוי המרבי בריבית. חישוב זה הוא קירוב, שכן הוא מניח התנהגות ליניארית של סיכון הריבית.

(5) כולל המגזר הצמוד למטבע-החוץ.

מקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

6.2. סיכון הצמדה:

סך החשיפה של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות לסיכון בסיסי הצמדה ירד מעט בסוף המחצית של 2012 לעומת סוף השנה הקודמת. ההפסד המרבי של חמש הקבוצות כתוצאה מסיכון האינפלציה עמד בסוף המחצית על 165 מיליוני ש"ח והווה 0.3% מסך ההון של חמש הקבוצות, וההפסד המרבי כתוצאה מסיכון שער החליפין עמד בסוף המחצית על 311 מיליוני ש"ח, המהווים 0.6% מסך ההון של חמש הקבוצות. בסוף המחצית של 2012 חמש הקבוצות הבנקאיות היו חשופות לירידת מחירים בלתי צפויה ומרביתן היו חשופות לפיחות בשער השקל, בשל פוזיציה שלילית במגזר⁶ (לוח 10).

⁶ בפברואר 2012 יצא חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "מטבע פעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל" אשר תיקן את הוראות הדיווח לציבור ואפשר לתאגידים בנקאים לקבוע מטבע פעילות שונה מהשקל לשלוחות בנקאיות מסוימות הפועלות בחו"ל. לשינוי זה הייתה השפעה משמעותית על סיכון שער החליפין בחלק מהבנקים.

לוח 10

החשיפה לשינויים במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין, חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, דצמבר 2011 - יוני 2012
(מיליוני ש"ח)

דיסקונט ¹⁰			הפועלים			לאומי			
Q2 2012	Q1 2012	2011	Q2 2012	Q1 2012	2011	Q2 2012	Q1 2012	2011	
המגזר הלא-צמוד									
105,881	107,259	109,574	211,403	205,344	203,203	196,986	194,867	199,647	סך הנכסים (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
98,670	99,088	99,833	186,301	183,434	185,628	166,770	165,310	164,770	סך ההתחייבויות (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
7,211	8,171	9,741	25,102	21,910	17,575	30,216	29,557	34,877	ההפרש שבין הנכסים להתחייבויות <u>ללא</u> השפעת העסקאות העתידיות והאופציות
579	-337	2,839	14,306	15,073	14,502	16,849	14,429	19,557	ההפרש שבין הנכסים להתחייבויות בתוספת השפעת העסקאות העתידיות והאופציות
6,265	5,744	5,619	19,877	19,327	18,663	16,422	15,965	15,208	סך הון הבנק ^{1,2}
המגזר הצמוד									
26,212	26,436	26,211	60,931	59,997	60,607	62,878	62,131	61,163	סך הנכסים (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
21,290	21,611	21,539	51,232	49,992	48,970	56,001	54,074	56,494	סך ההתחייבויות (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
-1,795	-1,231	-1,700	-2,766	-3,975	-4,834	-5,397	-4,611	-4,472	השפעת העסקאות העתידיות והאופציות
3,127	3,594	2,972	6,933	6,030	6,803	1,480	3,446	197	סך הפוזיציה במגזר ³
-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	השינוי המרבי במדד המחירים לצרכן ⁴ (אחוזים)
25	29	23	56	49	54	12	28	2	הפסד כתוצאה משינוי מרבי במדד המחירים לצרכן ⁵
מגזר מטבע החוץ ⁶									
62,914	59,852	60,653	83,769	78,876	86,716	97,043	92,793	95,674	סך הנכסים (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
68,782	67,104	69,445	98,693	91,464	97,265	117,714	114,442	120,012	סך ההתחייבויות (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
8,427	9,739	8,600	13,562	10,812	7,907	18,764	19,739	19,792	השפעת העסקאות העתידיות והאופציות
2,559	2,487	-192	-1,362	-1,776	-2,642	-1,907	-1,910	-4,546	סך הפוזיציה במגזר ³
4.6	4.2	-4.6	-4.8	-4.8	-4.6	-4.8	-4.8	-4.6	השינוי המרבי בשער החליפין ⁷ (אחוזים)
119	105	9	65	84	122	91	91	210	הפסד כתוצאה מהשינוי המרבי בשער החליפין ⁸
144	133	32	121	133	176	103	119	212	סך ההפסד המרבי להון הבנק כתוצאה מסיכון בסיסי הצמדה ⁹
2.3	2.3	0.6	0.6	0.7	0.9	0.6	0.7	1.4	אחוזים מסך הון הבנק

(1) ההפרש שבין הנכסים ובין ההתחייבויות בכל המגזרים כולל את ההשפעה של העסקאות העתידיות (לא כולל פריטים לא כספיים) - על פי ביאור 16 בדוחות הכספיים לציבור.

(2) הון הבנק משויך (על פי הגדרה) כולו למגזר הלא-צמוד, כך שהחשיפה הנומינלית לבסיסי הצמדה מתרחשת במגזר הצמוד ובמגזר המט"ח.

(3) ההפרש שבין הנכסים ובין ההתחייבויות במגזר כולל את ההשפעה של העסקאות העתידיות.

(4) השינוי המרבי במדד המחירים לצרכן נגזר מהשינויים החלים בציפיות האינפלציה בכל עשרה ימי עסקים נעים לאורך 7 השנים האחרונות, בהנחת התפלגות נורמלית וברמת מובהקות של 99%.

(5) השינוי שיחול במצבו של הבנק כתוצאה משינוי מרבי במדד המחירים לצרכן.

(6) כולל צמוד למט"ח. חישוב החשיפה של התאגידים הבנקאיים למט"ח בסקירה זו מבוסס על הפוזיציות המתקבלות מביאור 16 בדוח הכספי. הפוזיציות המוצגות אינן מביאות בחשבון השפעות מיסוי, אשר עשויות להיות מובאות בחשבון על ידי התאגידים הבנקאיים בעת ניהול החשיפה.

(7) השינוי המרבי בשער החליפין הנומינלי של השקל כנגד הדולר נגזר מהשינויים החלים בשער החליפין בכל עשרה ימי עסקים נעים לאורך 7 השנים האחרונות, בהנחת התפלגות נורמלית וברמת מובהקות של 99%.

(8) השינוי שיחול במצבו של הבנק כתוצאה מהשינוי המרבי בשער החליפין של השקל לעומת הדולר.

(9) סך ההפסד המרבי מסיכון הבסיס מתקבל על ידי חיבור פשוט של הפסדים המרביים מסיכון במגזר הצמוד ובמגזר המט"ח, בהנחה שיתרחש השינוי המרבי, מבחינת הבנק, בשני המגזרים.

(10) השינוי בפוזיציה במגזר מטבע חוץ ובמגזר השקלי הלא צמוד נובע בעיקר מביטול חיסוי ההשקעה באי די בי ניו יורק בעקבות פירסום חוזר המפקח על הבנקים בדבר "מטבע פעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל".

המקור: דוחות כספיים לציבור, נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

לוח 10 - המשך

החשיפה לשינויים במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין, חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, דצמבר 2011 - יוני 2012
(מיליוני ש"ח)

חמש הקבוצות			הבינלאומי			מזרחי טפחות			
Q2 2012	Q1 2012	2011	Q2 2012	Q1 2012	2011	Q2 2012	Q1 2012	2011	
המגזר הלא-צמוד									
664,953	657,187	660,927	68,538	68,898	67,891	82,145	80,819	80,612	סך הנכסים (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
590,990	584,187	587,186	57,723	57,388	56,739	81,526	78,967	80,216	סך ההתחייבויות (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
									ההפרש שבין הנכסים להתחייבויות <u>ללא</u> השפעת העסקאות העתידיות והאופציות
73,963	73,000	73,741	10,815	11,510	11,152	619	1,852	396	ההפרש שבין הנכסים להתחייבויות בתוספת השפעת העסקאות העתידיות והאופציות
34,301	31,451	41,684	3,559	3,436	3,581	-992	-1,150	1,205	סך הון הבנק ^{1,2}
53,414	51,354	49,719	3,736	3,554	3,630	7,114	6,764	6,599	
המגזר הצמוד									
215,772	211,806	209,709	16,829	15,742	15,872	48,922	47,500	45,856	סך הנכסים (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
180,530	176,220	176,876	16,019	15,354	15,014	35,988	35,189	34,859	סך ההתחייבויות (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
-14,707	-14,280	-17,087	-142	-14	-327	-4,607	-4,449	-5,754	השפעת העסקאות העתידיות והאופציות
20,535	21,306	15,746	668	374	531	8,327	7,862	5,243	סך הפוזיציה במגזר ³
-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	השינוי המרבי במדד המחירים לצרכן ⁴ (אחוזים)
165	171	124	5	3	4	67	63	41	הפסד כתוצאה משינוי מרבי במדד המחירים לצרכן ⁵
מגזר מטבע החוץ ⁶									
280,901	265,509	278,919	14,731	13,893	13,900	22,444	20,095	21,976	סך הנכסים (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
336,693	322,737	335,797	22,620	22,237	22,280	28,884	27,490	26,795	סך ההתחייבויות (ללא העסקאות העתידיות והאופציות)
54,370	55,825	49,167	7,398	8,088	7,898	6,219	7,447	4,970	השפעת העסקאות העתידיות והאופציות
-1,422	-1,403	-7,711	-491	-256	-482	-221	52	151	סך הפוזיציה במגזר ³
-4.8	-4.8	-4.6	-4.8	-4.8	-4.6	-4.8	4.2	4.2	השינוי המרבי בשער החליפין ⁷ (אחוזים)
308	294	370	23	12	22	11	2	6	הפסד כתוצאה מהשינוי המרבי בשער החליפין ⁸
473	466	495	29	15	26	77	65	48	סך ההפסד המרבי להון הבנק כתוצאה מסיכון בסיסי הצמדה ⁹
0.9	0.9	1.0	0.8	0.4	0.7	1.1	1.0	0.7	באחוזים מסך הון הבנק

- 1) ההפרש שבין הנכסים ובין ההתחייבויות בכל המגזרים כולל את ההשפעה של העסקאות העתידיות (לא כולל פריטים לא כספיים) - על פי ביאור 16 בדוחות הכספיים לציבור.
- 2) הון הבנק משויד (על פי הגדרה) כולו למגזר הלא-צמוד, כך שהחשיפה הנומיןלית לבסיסי הצמדה מתרחשת במגזר הצמוד ובמגזר המט"ח.
- 3) ההפרש שבין הנכסים ובין ההתחייבויות במגזר כולל את ההשפעה של העסקאות העתידיות.
- 4) השינוי המרבי במדד המחירים לצרכן נגזר מהשינויים החלים בציפיות האינפלציה בכל עשרה ימי עסקים נעים לאורך 7 השנים האחרונות, בהנחת התפלגות נורמלית וברמת מובהקות של 99%.
- 5) השינוי שיחול במצבו של הבנק כתוצאה משינוי מרבי במדד המחירים לצרכן.
- 6) כולל צמוד למט"ח. חישוב החשיפה של התאגידים הבנקאיים למט"ח בסקירה זו מבוסס על הפוזיציות המתקבלות מביאור 16 בדוח הכספי. הפוזיציות המוצגות אינן מביאות בחשבון השפעות מיסוי, אשר עשויות להיות מובאות בחשבון על ידי התאגידים הבנקאיים בעת ניהול החשיפה.
- 7) השינוי המרבי בשער החליפין הנומיןלי של השקל כנגד הדולר נגזר מהשינויים החלים בשער החליפין בכל עשרה ימי עסקים נעים לאורך 7 השנים האחרונות, בהנחת התפלגות נורמלית וברמת מובהקות של 99%.
- 8) השינוי שיחול במצבו של הבנק כתוצאה מהשינוי המרבי בשער החליפין של השקל לעומת הדולר.
- 9) סך ההפסד המרבי מסיכון הבסיס מתקבל על ידי חיבור פשוט של הפסדים המרביים מסיכון במגזר הצמוד ובמגזר המט"ח, בהנחה שיתרחש השינוי המרבי, מבחינת הבנק, בשני המגזרים.
- 10) השינוי בפוזיציה במגזר מטבע חוץ ובמגזר השקלי הלא צמוד נובע בעיקר מביטול חיסוי ההשקעה באי די בי ניו יורק בעקבות פירסום חוזר המפקח על הבנקים בדבר "מטבע פעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל"

המקור: דוחות כספיים לציבור, נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

7. סיכון הנזילות

נזילותה של מערכת הבנקאות הישראלית ירדה במהלך התקופה הנסקרת במידת מה, אולם רמתה עדיין גבוהה ודומה למקובל בעולם. הקטנת עודפי הנזילות מתרחשת על אף אי הודאות הכלכלית והגיאופוליטית וניכר כי היא נובעת משיקולי עלות אלטרנטיבית נוכח סביבת הריבית במשק - הגבוהה יחסית לשנות המשבר. בחינת המודל הפיקוחי המצרפי של חמשת הבנקים הגדולים מצביעה על ירידה בערכו לרמה של 1.51 (פעילות במט"י ובמט"ח) שהונעה בעיקר על ידי הקטנת עודפי הנזילות במגזר השקלי (לוח 11). עם זאת ועל אף הקטנת עודפי הנזילות הכללית שצינו לעיל, יש לציין כי נשמר היחס בין ליבת הנכסים הנזילים לבין ההתחייבויות הנזילות, כפי שעולה בבחינת מדדי נזילות המתמקדים בנכסים אלו.

באשר לריכוזיות הפיקדונות במערכת – בחינה של מספר יחסים מעלה כי זו שמרה השנה על יציבות (לוח 11).

לוח 11

מדדי סיכון הנזילות בחמשת הבנקים הגדולים במערכת והערך הגבוה והנמוך בקרבם ¹ דצמבר 2010 עד אוגוסט 2012								
חמשת הבנקים			הערך הנמוך מבין חמשת הבנקים			הערך הגבוה מבין חמשת הבנקים		
2010	2011	8/2012	2010	2011	8/2012	2010	2011	8/2012
יחס המודל הפיקוחי ²								
1.36	1.59	1.51	1.21	1.41	1.25	1.60	1.74	1.77
סך פעילות (מט"י ומט"ח)								
ריכוזיות ויציבות הפיקדונות (סך פעילות)								
34.54	34.81	35.91	30.68	29.41	30.81	42.60	41.27	42.49
שיעור הפיקדונות עד 1 מיליון ש"ח בסך הפיקדונות								
27.81	26.91	27.18	16.64	23.69	21.67	35.91	37.05	34.35
שיעור הפיקדונות מעל 50 מיליון ש"ח בסך הפיקדונות								
13.48	12.14	12.04	6.81	6.74	7.10	20.55	25.43	22.90
יחס 20 המפקידים הגדולים לתקופות שער חודש לסך פיקדונות הציבור לתקופות שער חודש ³								

(1) חמשת הבנקים הגדולים הם: לאומי, הפועלים, דיסקונט, הבינלאומי הראשון ומזרחי-טפחות.

(2) המודל הפיקוחי מחושב כיוחס של נכסים נזילים להתחייבויות נזילות לתקופה של עד חודש, על פי השיטה שפותחה בפיקוח על הבנקים, ומשמש לבחינת מגמות ברמת הנזילות של התאגידים הבנקאיים ומאפשר השוואה רוחבית. היחס של 1 הוא המינימום הנדרש כדי להבטיח עמידה בצורכי הנזילות.

(3) הנתון העדכני האחרון לגבי יחס זה הינו יוני 2012.

המקור: דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

8. הלימות ההון

במחצית הראשונה של 2012 עלה יחס הון הליבה של סך חמש הקבוצות הבנקאיות מ-8% ל-8.3% ויחס הלימות ההון עלה מ-14.0% ל-14.4%, בעקבות יעדי ההון החדשים (לוח 12 ואיור 11). נכון ליוני 2012 יחס הון הליבה בכל הקבוצות הבנקאיות אינו נופל מ-8.0%, כאשר קבוצת "הבינלאומי" הגיעה ליעד של 9.0%. העלייה ביחסי ההון נובעת מגידול ברווחים הצבורים ומאי חלוקת דיבידנדים מצד אחד ומעצירת הגידול באשראי העסקי מצד שני.

התפלגות ההון ויחסי ההון בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, דצמבר 2011 ויוני 2012

חמש הקבוצות		הבינלאומי		מזרחי-טפחות		דיסקונט		הפועלים		לאומי	
12-יוני	דצמבר-11	12-יוני	דצמבר-11	12-יוני	דצמבר-11	12-יוני	דצמבר-11	12-יוני	דצמבר-11	12-יוני	דצמבר-11
(מיליוני ש"ח)											
76,364	73,213	6,332	6,289	8,644	8,054	11,632	11,115	25,223	24,127	24,533	23,628
74,490	70,885	6,125	5,778	8,521	7,912	10,687	10,175	25,039	23,795	24,118	23,225
78,658	74,996	6,125	5,778	8,521	7,912	12,429	11,898	27,465	26,183	24,118	23,225
51,378	50,237	3,286	3,147	5,191	5,722	7,173	7,173	17,194	16,175	18,534	18,020
0	0	0	0	0	0	#	0	0	0	#	0
130,036	125,233	9,411	8,925	13,712	13,634	19,602	19,071	44,659	42,358	42,652	41,245
(מיליוני ש"ח)											
1,187,461	1,176,406	103,322	101,127	155,311	150,246	200,641	202,491	362,105	356,688	366,082	365,854
1,591,447	1,573,208	129,823	127,267	207,646	201,226	255,967	256,525	531,189	523,429	466,822	464,761
811,865	806,133	59,976	60,240	96,992	92,973	122,870	120,256	274,037	274,063	257,990	258,601
20,539	20,297	1,544	1,446	884	947	2,150	1,875	6,881	7,018	9,080	9,011
70,177	67,849	6,553	6,438	8,177	7,851	13,609	13,418	20,955	20,047	20,883	20,095
902,582	894,279	68,074	68,124	106,053	101,771	138,629	135,549	301,873	301,128	287,953	287,707
(אחוזים)											
4.7	4.5	4.7	4.5	4.1	3.9	4.2	4.0	4.7	4.5	5.2	5.0
8.3	7.9	9.0	8.5	8.0	7.8	8.3	8.1	8.3	7.9	8.4	8.1
8.7	8.4	9.0	8.5	8.0	7.8	9.0	8.8	9.1	8.7	8.4	8.1
5.7	5.6	4.8	4.6	4.9	5.6	5.2	5.3	5.7	5.4	6.4	6.3
14.4	14.0	13.8	13.1	12.9	13.4	14.1	14.1	14.8	14.1	14.8	14.3

(1) כולל הזכויות של בעלי מניות חיצוניים על פי מאזני הקבוצות.

(2) לאחר ניכויים.

(3) סכום היתרות המאזניות והחוץ-מאזניות לאחר קיזוזים מאזניים וחוץ-מאזניים, לאחר הפרשה להפסדי אשראי וללא השפעת מקדמי ההמרה לאשראי ומקדמי שקלול הסיכון כהגדרתם בכללי באזל II.

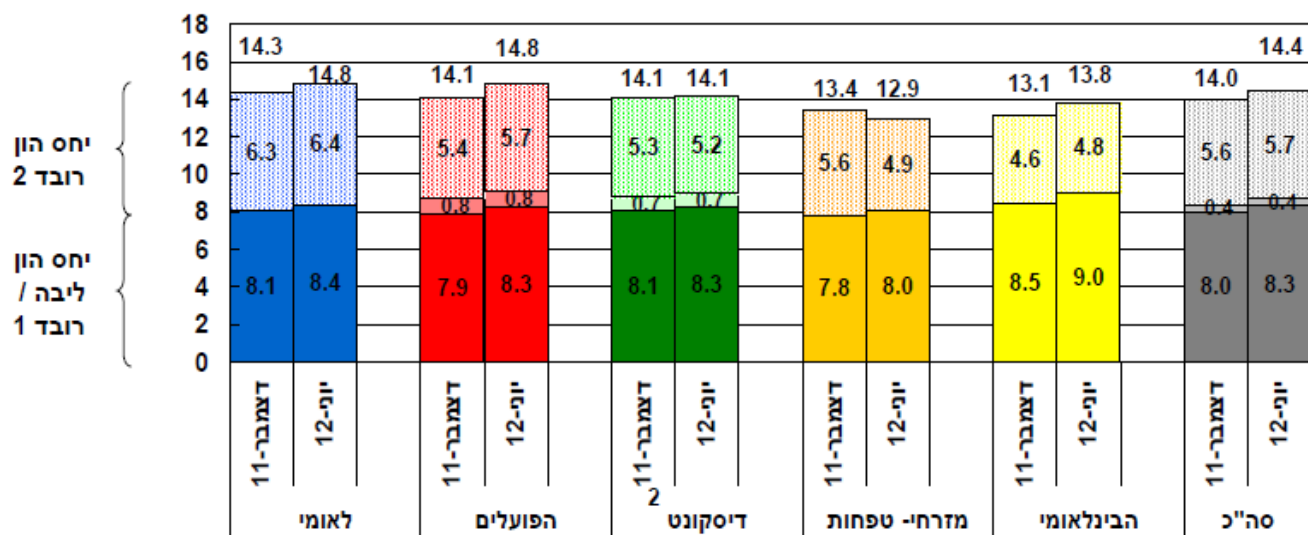
(4) יחס הון הליבה לרכיבי הסיכון של קבוצת "דיסקונט" אינו כולל את הניכוי בגין השקעת הקבוצה ב"בנק הבינלאומי".

(5) הנתונים לדצמבר 2011 הם כפי שדווחו בדוחות ליום 31.12.2011.

המקור: דוחות כספיים לציבור, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

איור 11

יחס הון הליבה ויחס הלימות ההון הכולל בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות,¹
דצמבר 2011 ויוני 2012

(1) הנתונים לדצמבר 2011 הם כפי שדווחו בדוחות ליום 31.12.2011.

(2) יחס הון הליבה לרכיבי הסיכון של קבוצת "דיסקונט" אינו כולל את הניכוי בגין השקעת הקבוצה ב"בנק הבינלאומי".
המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

9. התוצאות העסקיות

סך הרווח הנקי של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות הסתכם במחצית השנה ל-3.2 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-20% לעומת הרווח שרשמו הקבוצות במחצית הראשונה של שנת 2011. התשואה על ההון עמדה על 9% (במונחים שנתיים), בדומה לממוצע ארוך הטווח של כ-10% (**לוח 13**). נציין כי הרווחיות התאפיינה במהלך המחצית הראשונה בשונות גבוהה, כאשר קבוצת לאומי רשמה את התשואה להון הנמוכה ביותר - 6%, ולעומתה קבוצת המזרחי, רשמה את התשואה הגבוהה במערכת - 14.3%.

הכנסות ריבית נטו, עלו בשיעור של כ-2.6% לכ-13 מיליארד ש"ח. התפתחות זו בהכנסות ריבית נטו הושפעה מירידת ריבית בנק ישראל לצד, ככל הנראה, עלייה ברכיב פרמיית הסיכון בגורם המחיר. העלייה בפרמיית הסיכון הביאה לירידה מתונה ביותר בהכנסות הריבית ביחס להוצאות הריבית. כמו כן, במהלך המחצית הראשונה של השנה ירדו תשואות אג"ח שהנפיקו הבנקים, וכתוצאה מכך נרשמה ירידה בהוצאות הריבית בגין סעיף זה.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-1.6 מיליארד, לעומת 0.7 מיליארד בלבד בתקופה המקבילה אשתקד. עם זאת, במונחים שנתיים ההוצאות בגין הפסדי אשראי שנרשמו במהלך המחצית הראשונה של 2012 דומות ברמתן לשנת 2011.

הכנסות המימון שאינן מריבית⁷ הסתכמו במהלך המחצית הראשונה ל-452 מיליון ש"ח, ירידה לעומת התקופה המקבילה אשתקד, אולם במונחים שנתיים עלו ההכנסות בכ-40% לעומת שנת 2011. נציין כי הירידה בהכנסות נובעת מההתפתחויות השליליות בשווקים הפיננסים שבאו לידי ביטוי בירידה מהכנסות ממניות וכן מהפרשי שער, עקב פחות בשער השקל-דולר. רווחים מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח, לצד גידול בתיק ני"ע, בעיקר באג"ח ממשלתיות, קיזזו את הירידה בסך הכנסות המימון שאינן מריבית.

ההכנסות מעמלות רשמו במהלך המחצית הראשונה ירידה של כ-3% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, והסתכמו ל-7.3 מיליארד. ירידה זו נבעה בעיקר בשל הירידה מפעילות לקוחות בני"ע, בהמשך ישיר להתפתחויות שנרשמו בשנת 2011.

בעוד שההוצאות התפעוליות והאחרות רשמו עליה בשיעור זניח של כאחוז, נרשמה ירידה בהוצאות בגין שכר ונלוות, שירדו ב-0.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

⁷ הכנסות אלה כוללות את ההכנסות התפעוליות, הכנסות מפעילות בשוק הון, נגזרים והפרשי שער.

לוח 13

סעיפים עיקריים מדו"ח הרווח וההפסד של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות

6/2011 עד 6/2012

סך כל הקבוצות, מיליוני ₪

שיעור שינוי 6/2012	06/2012	06/2011	12/2011	
לעומת 6/2011				
-2.4%	24,329	24,927	48,345	הכנסות ריבית
-7.4%	11,461	12,381	23,493	הוצאות ריבית
2.6%	12,868	12,546	24,852	הכנסות ריבית, נטו
115.8%	1,610	746	3,145	הוצאות בגין הפסדי אשראי
-4.6%	11,258	11,800	21,707	הכנסות ריבית נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
-5.2%	7,896	8,332	15,222	ס"כ ההכנסות שאינן מריבית
-3.2%	7,288	7,530	14,810	מזה: עמלות
-30.4%	452	649	40	מזה: ההכנסות מימון שאינן מריבית ¹
-66.2%	94	278	110	מזה: מניות ²
171.1%	572	211	751	מזה: אג"ח ³
0.0%	1,017	-1,411	1,888	מזה: פעילות במכשירים נגזרים ⁴
0.0%	-1,232	1,511	-2,682	מזה: הפרשי שער ⁵
1.2%	14,130	13,961	28,027	ס"כ ההוצאות התפעוליות והאחרות
-0.7%	8,410	8,466	16,524	מזה: משכורות והוצאות נלוות
-18.6%	5,024	6,171	8,902	רווח לפני מסים
-22.3%	1,731	2,228	2,071	הפרשה למסים על הרווח
-16.5%	3,293	3,943	6,831	רווח לאחר מסים
-19.5%	3,220	3,999	6,997	הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
	9.0	12.1	0.1	התשואה הכוללת להון (ROE)
	0.55	0.74	0.62	התשואה הכוללת לנכסים (ROA)

(1) עבור שנת 2011, פירוט ההכנסות מימון שאינן מריבית שורשר מנתוני הדו"חות השנתיים ל-2011.

(2) כולל את הרווחים/הפסדים מהשקעה במניות זמניות למכירה, רווחים ממכירת מניות חברות כלולות, דיבידנדים ורווחים/הפסדים מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר.

(3) כולל את הרווחים/הפסדים מהשקעה באג"ח מוחזק לפידיון וזמניות למכירה וההכנסות/הוצאות שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר.

(4) כולל מכשירים נגזרים אשר לא יועדו ליחסי גידור (מכשירי ALM) ומכשירים נגזרים אחרים.

(5) מוצג מחדש.

איור 12

התשואה להון (ROE) לאחר מס, חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות,
1991 עד יוני 2012

